

Мср Ксенија Мрђеновић, докторанд
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ORCID: 0009-0005-9620-9873

Прегледни научни рад
УДК: 347.921.4:004.8
DOI: 10.46793/XXIMajsko.219M

ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА – ПРЕТЊА ИЛИ ПОДСТИЦАЈ БУДУЋНОСТИ АДВОКАТУРЕ*

Резиме

Вештачка интелигенција сматра се једним од најзначајнијих технолошких феномена 21. века. Посматрајући њен развој постајемо сведоци великих трансформација које обузимају друштвене, културолошке, образовне, научне, али и професионалне сфере појединца. Као таква може бити подстицај или претња, у зависности од поимања, прихватања новитета и изазова који са њима долазе. На први мах готово свако се осећа угроженим при помену базе знања вештачке интелигенције, али става смо да је управо она та која може користити, а не угрожавати напредак индивидуе. Са таквим ставом настао је и овај рад као допринос разумевању савремених алата, јер захваљујући правовременој адаптацији и едукацији правника вештачка интелигенција може постати подршка, а не замена правној професији. Адвокатура овом приликом добија шансу не само да опстане, већ и ојача у новом окружењу кроз примену, обликовање и праћење смерница дигиталне епохе.

Кључне речи: вештачка интелигенција, дигитална трансформација, правна етика, адвокатура.

1. Увод

Савремени свет убрзано пролази кроз трансформацију под утицајем вештачке интелигенције. Овај вид технологије, раније стран и далек већини често смо сврставали у научнофантастички сценарио, док данас заузима велико и важно место у стварном животу. Утицај је јак у свим областима друштвеног и професионалног живота, јер мењамо начин на који комуницирамо, сазнајемо,

* Рад је резултат научноистраживачког рада аутора у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2025. годину, који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

радимо и доносимо одлуке. Професије су једна за другом, у мањој или већој мери морале да се укључе и иду у корак са овим променама, те тако ни правници нису могли остати изоловани. Правна струка коју познајемо вековима је заснивана на традицији, етици, људском расуђивању, логици и темељена је на природним законима. У том домену налази се и адвокатура као професија чији се ауторитет деценијама ствара на знању, искуству, способности аргументације и заштите интереса клијената у складу са законом и етиком. Обављање посла према устаљеном начину рада, режиму и традицији дуго је одолевао утицајима технолошке аутоматизације. Међутим, данас, у ери дигитализације постоје програми који са великом брзином анализирају правне текстове, предвиђају исходе, пишу уговоре, па се поставља питање да ли вештачка интелигенција угрожава постојећу анатомију правне струке или представља подстицај за њено унапређење. Начин на који појединци доживљавају свој професионални идентитет може бити угрожен, али и побољшан у зависности од перцепције и имплементације новина. Овај рад има за циљ управо да истражи тај двојни аспект, односно амбивалентност коју вештачка интелигенција доноси у правни систем. Циљ овог рада је да осветли различите аспекте примене вештачке интелигенције у адвокатури, узимајући у обзир како технолошке могућности, тако и нормативне, етичке и социјалне последице које из тога произлазе. Посматрајући вештачку интелигенцију не као једнодимензионалну претњу, већ као сложен феномен који носи ризике, али и потенцијале, настојимо да одговоримо на кључно питање: да ли адвокатура, какву данас познајемо, може опстати и напредовати у ери вештачке интелигенције и на који начин?

2. Утицај вештачке интелигенције на адвокатуру

Разматрајући вештачку интелигенцију не можемо је саму по себи сматрати нужно добром или лошом. Попут сваке друге технологије, тако и она свој карактер добија тек кроз људску употребу, јер технологија никада није била искључиво претња. Развој вештачке интелигенције (ВИ) обухватио је и домене који су раније били искључиво резервисани за људски ум и мисао. Ипак, неке ствари остају ван домашаја технологије, јер аутоматизовани системи не могу заменити људску интуицију, моралну процену и емпатију, односно све оне вредности које су кључне у правном заступању.

Сфера права, а посебно адвокатура са појавом вештачке интелигенције нашла се пред изазовом како искористити предности нових технологија, а истовремено заштитити професионалну етику, аутономију и људска права. Захваљујући новим могућностима савремени адвокат има прилику да искористи вештачку интелигенцију као средство које унапређује ефикасност, проширује приступ правди и ослобађа време за оне аспекте посла који и даље остају у домену људске интуиције, емпатије и

промишљања. У том контексту, разумевање односа између вештачке интелигенције и адвокатске праксе захтева аналитички, али и визионарски приступ.

Правна истраживања захтевају огроман људски напор да би се прегледале огромне правне базе података, преседани, закони и судска пракса, док коришћењем ВИ, адвокати могу да користе софистициране алгоритме за далеко бржи проналазак свих потребних података.¹ Аутоматизацијом понављајућих и свакодневних процеса, адвокати који су посебно вешти у коришћењу ВИ моћи ће да проведу више времена на анализи случајева и изради правних аргумената.² Сматра се да ће алати вештачке интелигенције моћи да олакшају алтернативно решавање спорова пружањем раног увида у спорове, предвиде исходе случајева, укључе се у планирање сценарија и предвиде негативне исходе, помогну у управљању случајевима и календарирању/роковима, обављају преглед уговора и задатке дужне пажње, аутоматизују креирање образаца и других правних докумената, помогну у прегледу и изради открића, помогну у могућности откривања личних идентификационих података, поверљивих здравствених информација или поверљивих или пословних тајни, побољшају маркетинг и присуство на друштвеним мрежама, преведу податке на други језик, аутоматизују наплату и убрзају и смање трошкове правног истраживања и усклађености са прописима.³

Наравно, никада није ни било речи о томе да се било која технологија препусти самој себи, без контроле и садејства човека и алата. Попут контроле која се обавља над запосленима, тако се и резултати вештачке интелигенције морају прегледати, потврдити, јер последња инстанца тог процеса свакако је адвокат.⁴ Иако може аутоматизовати бројне, често незанимљиве послове, важно је да се човек у сваком од тих појављује као корективни фактор, будући да је прожет искуством, временом, знањима које понекад вештачка интелигенција понекад нема у виду при обављању посла. У пракси то значи да ВИ инструменти служе као помоћ за брзо сажимање

¹ Kumar, A., Navya, N., *Artificial Intelligence (AI) and the Future of Law*, International Journal of Progressive Research in Engineering Management and Science Vol. 05, Issue 01, 2025, стр. 1137.

² Rodriguez, X., *Artificial Intelligence (AI) and the Practice of Law*, Sedona Conference Journal, vol. 24, 2023, стр. 783.

³ Исто, стр. 796.

⁴ Common ethical dilemmas for lawyers using artificial intelligence. Приступљено дана 22. марта 2025. године. Доступно на: <https://nationaljurist.com/smartlawyer/professional-development/common-ethical-dilemmas-for-lawyers-using-artificial-intelligence/#:~:text=In%20legal%20practices%2C%20there%20are,the%20ethics%20that%20lawyers%20need>

нацрта поднесака или доношење релевантних података, док адвокат и даље доноси коначне стратешке одлуке и пресудну анализу ситуације.⁵

2.1. Подстицај адвокатури применом вештачке интелигенције

Посао адвоката саткан је од великог броја административних послова, који умногоме отежавају и успоравају све оне кључне аспекте професије попут правне логике, повезивања, етике, довијања и слично. Тако, често су потребни дани за читање одређених докумената, извлачење закључака, сређивање типских ствари, правне анализе и синтезе, док насупротив томе вештачка интелигенција има начина да те послове обави далеко брже и ефикасније.

Преглед уз помоћ технологије *Technology-Assisted Review (TAR)* био је прва велика примена вештачке интелигенције у правној пракси, користећи технолошка решења за организовање, анализу и претраживање веома великих и разноврсних скупова података за е-откривање или истраге са интензивним евиденцијама. студије показују да *TAR* пружа педесетоструко повећање ефикасности у прегледу докумената него људски преглед, јер може прегледати велики број докумената веома брзо и прецизно, идући даље од појединачних речи и фокусирајући се на целокупни језик и контекст сваког документа.⁶ Правна аналитика користи велике податке, алгоритме и вештачку интелигенцију за предвиђање или откривање трендова у великим скуповима података.⁷ На пример, *Lex Machina*, сада у власништву *LexisNexis*, користи правну аналитику за предвиђање трендова и исхода у парницама око интелектуалне својине, а сада се шири и на друге врсте сложених парница.⁸

Правни ботови су интерактивни онлајн програми осмишљени за интеракцију са публиком како би помогли у одређеној функцији или да би

⁵ Може ли софтвер да замени судије и адвокате. Приступљено 10. априла 2025. Доступно на: <https://www.politika.rs/scc/clanak/511082/moze-li-softver-da-zameni-sudije-i-advokate#:~:text=%E2%80%93%20%D0%92%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%87%D0%BA%D0%B0%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B6%D0%B5%20%D1%83,%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D1%83%20%D1%83%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D1%88%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83>

⁶ Merchant, E. G., *Artificial intelligence and the future of legal practice*, The SciTech Lawyer, vol. 14, 2017, стр. 22.

⁷ Исто.

⁸ Исто.

пружили прилагођене одговоре за специфичну ситуацију примаоца.⁹ Многе адвокатске фирме развијају ботове како би помогле постојећим или потенцијалним клијентима у решавању правног питања на основу њихових сопствених околности и чињеница.¹⁰ Друге групе развијају бесплатне правне ботове како би помогле људима који иначе можда не би имали приступ правном систему. На пример, дипломирани правник са Станфорда развио је онлајн бот за ћаскање под називом *DoNotPay* који је помогао преко 160.000 људи да реше казне за паркирање, а сада се проширује како би помогао избеглицама са њиховим правним проблемима.¹¹

Значај адвокатури огледа се у чињеници да управо адвокати могу имати важну улогу у процесу креирања правног оквира за употребу ВИ у друштву, посебно узимајући у обзир заштиту података, људских права, дигиталну безбедност. Тако, адвокати могу бити они који ће уједно допринети обликовању правног поретка који прати технолошке иновације, док ће паралелно прилагођавати себе на све користи које ВИ доноси са собом. Стручни адвокат може задржати предност у решавању нових питања и развијању креативних решења.¹² Попут стожера на ком се темеље права грађана, адвокатура сада има прилику да се адаптира, отвори ка иновацијама и активно учествује у њиховом обликовању, јер иновације су такве да ће се дешавати са вољом појединаца, али и без ње.

2.2. Потенцијалне „претње“ ВИ

Људи имају тенденцију да се превише ослањају на одлуке машина, смањујући сопствену будност и критичку анализу, што доводи до грешака, укључујући и ситуације у којима би људска одлука била исправна.¹³ Адвокати треба да разумеју различите аспекте функционисања вештачке интелигенције како би разумели њене примене и резултате – али сами не морају да постану рачунарски научници, инжењери знања или аналитичари података.¹⁴ Укључивање вештачке интелигенције у системе и пословање адвокатске фирме је постепен процес учења, тако да ће они који је први прихвате имати велику предност у односу на фирме које заостају у усвајању технологије.¹⁵ Адвокати, адвокатске фирме и предузећа која се не придруже вештачкој интелигенцији све више ће заостајати и на крају бити

⁹ Исто.

¹⁰ Исто.

¹¹ Исто.

¹² Legg, M., Bell, F., *Artificial Intelligence and the Legal Profession*, Hart Publishing, New York, 2020, стр. 8.

¹³ Исто, стр. 7.

¹⁴ Исто, стр. 13.

¹⁵ Merchant, E. G., *нав. чланак*, стр. 21.

потиснути.¹⁶ Међутим, фирме које не прихвате вештачку интелигенцију ризикују да постану неконкурентне, изгубе клијенте и боре се да привуку и задрже таленте.¹⁷ „Уколико адвокати у приватној пракси не почну да се баве новом технологијом, неће бити релевантни чак ни својим клијентима“.¹⁸

Потенцијални проблеми јављају се у домену поверљивости и заштите података. Алгоритми вештачке интелигенције захтевају давање велике количине података (попут правних докумената, личних података клијента и сл.) који могу бити осетљиви и требало би да буду заштићени. Посебан опрез треба показати при коришћењу незаштићених видова ВИ који добијене податке могу користити ради усавршавања модела, што директно угрожава тајност комуникације.¹⁹ Витална етичка дужност коју ће адвокати морати да испуне јесте да осигурају да коришћење решења вештачке интелигенције не представља ризик за општу дужност очувања поверења клијента и одржавања адвокатско-клијентске тајне.²⁰ Етичка правила захтевају од адвоката да „делује у најбољем интересу клијента“.²¹ Адвокат је дужан да поштује највише стандарде части, мора избегавати сукоб интереса, одржавати поверљивост клијента, док је комуникација у односу адвокат-клијент заштићена адвокатском професионалном тајном.²²

Адвокати који користе алате вештачке интелигенције без провере тачности свог резултата одговорни су за последице укључивања нетачних информација.²³ Правни стручњаци морају бити опремљени знањем и вештинама да ефикасно користе алате вештачке интелигенције, разумејући њихове етичке импликације.²⁴ Начин формулације питања умногоме утиче на прецизност и објективност вештачке интелигенције, с обзиром да често одговор може бити пристрасан и неадекватан, услед употребе сугестивног питања и начина презентовања чињеница. Машинско учење зависи од приступа довољној количини података да би се могла предвиђања, јер

¹⁶ Исто.

¹⁷ Rotenberg, M., Arpón de Mendivil Aldama, A., Visco, C., Alarcón, N., *The Future Is Now: Artificial Intelligence and the Legal Profession*, AIRe, no. 1/2024, стр. 456.

¹⁸ Merchant, E. G., *нав. чланак*, стр. 23.

¹⁹ Common ethical dilemmas for lawyers using artificial intelligence. Приступљено дана 22. марта 2025. године. Доступно на: <https://nationaljurist.com/smartlawyer/professional-development/common-ethical-dilemmas-for-lawyers-using-artificial-intelligence/#:~:text=Client%20confidentiality>

²⁰ Davis, A. E., *The Future of Law Firms (and Lawyers) in the Age of Artificial Intelligence*, *Revista Direito GV* Vol 16 No 1/2020, стр. 9.

²¹ Legg, M., Bell, F., *нав. дело*, стр. 9.

²² Исто.

²³ Rodriguez, X., *нав. чланак*, стр. 784.

²⁴ Rotenberg, M., Arpón de Mendivil Aldama, A., Visco, C., Alarcón, N., *нав. чланак*, стр. 457.

недовољни или лошег квалитета података могу учинити њихова предвиђања непоузданим.²⁵

Премда је ВИ аутоматизовала неке делове адвокатске улоге, попут предвиђања, остале области – као што су просуђивање, емпатија и креативност постају за клијенте далеко вреднији.²⁶ Људи обично користе и предвиђање и процену да би доносили одлуке, али раније се на њих гледало као на комбиноване, те се нису раздвајале, док вештачка интелигенција омогућава раздвајање доношења одлука, али обавља само корак „предвиђања“.²⁷ Вредност људске процене расте јер вештачка интелигенција не обавља корак „процене“, док су људи ти који морају да користе процену да би одредили шта да раде са предвиђањима.²⁸ Конкретно, у погледу улоге адвоката, просуђивање је способност доношења разумних или Просуђивање је вишедимензионално и подразумева комбиновање низа улаза, често и правних и неправних, коришћењем низа људских вештина као што су искуство, емпатија и креативност, а у себи сублимира и етичку компоненту (морални суд).²⁹

3. Национални оквир вештачке интелигенције

Да би се адекватно употребљавала потребно је донети стратегију и мере које ће се непосредно односити на област примене свих новитета. Национални системи морају имати адекватне одговоре на потенцијалне ситуације које су се појавиле са појављивањем и применом нових технологија. Као прва од земаља у региону Југоисточне Европе Србија је препознала значај ВИ и направила искорак у управљању развојем вештачке интелигенције.³⁰ Сходно томе, на предлог Министарства науке, технолошког развоја и иновација Влада Републике Србије усвојила је Стратегију за развој вештачке интелигенције у Републици Србији за период од 2025. до 2030. године.³¹ У овом документу наглашава се важност примене ВИ у привреди, јавним услугама, образовању, али и у обезбеђивању етичког и безбедног оквира за њено коришћење. Национална стратегија не посматра ВИ као замену за људску интелигенцију, већ као

²⁵ Legg, M., Bell, F., *Artificial Intelligence and the Legal Profession: Becoming the AI-Enhanced Lawyer*, 2019, стр. 37.

²⁶ Исто, стр. 59.

²⁷ Исто, стр. 37.

²⁸ Исто.

²⁹ Исто.

³⁰ Стратегија за развој вештачке интелигенције у Републици Србији за период од 2025. до 2030. године. Приступљено 20. Фебруара 2025. Доступно на: <https://nitra.gov.rs/cir/ministarstvo/vesti/usvojena-strategija-za-razvoj-vestacke-inteligencije-u-republici-srbiji-za-period-od-2025-do-2030-godine>

³¹ Исто.

надградњу људског знања, где човек и машина делују сублимирано. Стратешки документи истичу потребу за образовањем кадрова способних да користе нове алате, као и неопходност етичког приступа примени ВИ у професионалном контексту. Стратегија такође препознаје потребу за едукацијом стручњака у свим областима, укључујући и правнике. Унапређење образовања у области ВИ омогућиће адвокатима да разумеју како системи функционишу, где су њихова ограничења и како да заштите клијенте од могућих злоупотреба технологије. Овде се отвара простор за интеграцију ВИ у правну етику, чиме се обезбеђује да примена нових технологија не угрози принципе правичности, поверљивости и слободе заступања.

Један од кључних елемената јесте успостављање јасног правног и институционалног оквира за развој и примену ВИ, што је од посебног значаја за правни сектор. Доношење закона који регулише ову област био би одлучујући фактор да се технологија ВИ на јасан начин уведе у адвокатску праксу. Како би се омогућила безбедна и поуздана примена иновација из области ВИ потребно је уредити бројна питања која се појављују при свакодневном коришћењу ових технологија.³² Таква регулатива може омогућити адвокатима да користе алате засноване на ВИ, од аутоматизоване претраге пресуда и анализа правне праксе до припреме нацрта докумената и ефикаснијег управљања предметима. Важно је пратити постојеће етичке норме и међународни оквир, почев од анализе, документовања развоја, избора података, креирања упутстава за употребу, контролу тржишта, обезбеђивања транспарентности и поузданости система и др.³³

Експертска група за вештачку интелигенцију коју је основана Европска комисија дала је етичке смернице за поуздану вештачку интелигенцију. Оне се заснивају на три начела које треба да испуни вештачка интелигенција, а то су: законитост (поштовање свих применљивих прописа), етичност (поштовање етичких начела) и отпорност (са друштвеног и технолошког аспекта у односу на злоупотребе и грешке).³⁴

Кроз смерницу се наглашава да начело законитости обухвата примарно право ЕУ (уговоре Европске уније и Повељу о основним правима) и секундарно право ЕУ (Општа уредба о заштити података, Директива о недискриминацији, Директива о машинама, Директива о одговорности за производе, Уредба о слободном протоку не-личних података, прописи о

³² Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2025-2030. године (Сл. гласник РС, бр. 30/18), стр. 266.

³³ Исто.

³⁴ High-Level Expert Group on Artificial Intelligence, *Ethics Guidelines for Trustworthy Artificial Intelligence*, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>; Прља, Д. и др., *Вештачка интелигенција у правном систему ЕУ*, Београд, 2021, стр. 106.

заштити потрошача, о безбедности и здрављу на раду, итд.), као и међународно право (УН, Савет Европе, итд.), и национална права држава чланица ЕУ.³⁵

Начелом етичности предвиђено је давање смерница за развијање и употребу система ВИ уз поштовање људске анатомије (обезбеђивање контроле од стране човека над радним процесима система вештачке интелигенције), спречавања настанка штете, праведности и објашњивости.³⁶ Поштовањем основних права попут права на људско достојанство, поштовање личне слободе појединца, слободу изражавања, слободу предузетништва, слободу окупљања и удруживања, право на приватан живот и приватност.³⁷

У погледу последњег начела препоручује се да током развоја и употребе системи ВИ испуне седам захтева: контролу од стране човека, техничку отпорност и безбедност, приватност и управљање подацима, транспарентност, разноликост, недискриминација и праведност, очување човекове околине и друштва и одговорност, односно одговарајућу правну заштиту.³⁸

4. Закључак

Вештачка интелигенција више није питање далеке будућности, како се то раније сматрало, већ је суверени део садашњности свакога од нас. Насупрот бројним питањима који се односе на етичке ризике, безбедност података и очување професионалног интегритета, налазе се многобројне користи и велики потенцијал који ВИ доноси са собом, од ефикасније обраде информација до бољег приступа послу, па и ослобађања времена за креативан, логички, етички, емпатички и мисаони приступ. Примена вештачке интелигенције у адвокатури доноси конкретне алате који омогућавају уштеду времена, преузимање рутинских поступака и повећавање брзине у раду. Са све већим развојем технологије вештачке интелигенције, очекивано је да ће све већи број правника посезати за овим алатима, уз истовремено неговање традиције, основних вештина и вредности, јер људски надзор као корективни фактор свакако мора бити приметан и умешан.

Будућност адвокатуре, дакле, није питање опстанка пред технологијом, већ питање адаптације и преобликовања. Вештачка интелигенција не мора бити претња адвокатској професији, јер она може бити подстицај да се улога адвоката редефинише, усмери ка саветодавној, етичкој и стратешкој функцији. Тада, адвокат постаје интерпретатор закона, али и односа између човека и алгоритма. Захваљујући заједничком деловању човека и технологије могуће је

³⁵ Прља, Д. и др., *нав. дело*, стр. 106.

³⁶ *Исто*.

³⁷ *Исто*.

³⁸ *Исто*, стр. 107.

изградити будућност у којој адвокатура не само да ће опстати, већ ће и напредовати и превазићи садашње оквире.

Ksenija Mrđenović, Ph.D. Student
Faculty of Law, University of Kragujevac

ARTIFICIAL INTELLIGENCE – A THREAT OR A STIMULUS FOR THE FUTURE OF THE LEGAL PROFESSION

Summary

Artificial intelligence is considered one of the most significant technological phenomena of the 21st century. Observing its development, we are witnessing major transformations affecting the social, cultural, educational, scientific, and professional spheres of the individual. As such, it can represent either a stimulus or a threat, depending on how new technologies and the challenges they bring are perceived and accepted. At first glance, the mention of artificial intelligence and its knowledge base may make people feel threatened, but our position is that it can actually serve to support rather than hinder individual progress. This paper was written with that position in mind, as a contribution to the understanding of modern tools, showing that through timely adaptation and legal education, artificial intelligence can become a support system rather than a replacement for the legal profession. In this context, the legal profession is given a chance not only to survive but to grow stronger in a new environment through the application, shaping, and monitoring of the principles of the digital age.

Key words: *artificial intelligence, digital transformation, legal ethics, legal profession.*

Литература

- Davis, A. E., *The Future of Law Firms (and Lawyers) in the Age of Artificial Intelligence*, *Revista Direito GV*, Vol. 16, No. 1/2020.
- High-Level Expert Group on Artificial Intelligence, *Ethics Guidelines for Trustworthy Artificial Intelligence*
- Kumar, A., Navya, N., *Artificial Intelligence (AI) and the Future of Law*, *International Journal of Progressive Research in Engineering Management and Science*, Vol. 05, Issue 01, 2025.

- Legg, M., Bell, F., *Artificial Intelligence and the Legal Profession*, Hart Publishing, New York, 2020.
- Legg, M., Bell, F., *Artificial Intelligence and the Legal Profession: Becoming the AI-Enhanced Lawyer*, 2019.
- Merchant, E. G., *Artificial intelligence and the future of legal practice*, The SciTech Lawyer, vol. 14, 2017.
- Прља, Д., и др., *Вештачка интелигенција у правном систему ЕУ*, Београд, 2021.
- Rodriguez, X., *Artificial Intelligence (AI) and the Practice of Law*, *Sedona Conference Journal*, 2023.
- Rotenberg, M., Arpón de Mendivil Aldama, A., Visco, C., Alarcón, N., *The Future Is Now: Artificial Intelligence and the Legal Profession*, AIRe, no. 1/ 2024.

Прописи

Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2025-2030. године (Сл. гласник РС, бр. 30/18).

Интернет извори

- Common ethical dilemmas for lawyers using artificial intelligence. Приступљено дана 22. марта 2025. године. Доступно на: <https://nationaljurist.com/smartlawyer/professional-development/common-ethical-dilemmas-for-lawyers-using-artificial-intelligence/#:~:text=In%20legal%20practices%2C%20there%20are,the%20ethics%20that%20lawyers%20need>
- Ethics guidelines for trustworthy AI. Приступљено 10. априла 2025. Доступно на: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>
- Може ли софтвер да замени судије и адвокате. Приступљено 10. априла 2025. Доступно на: <https://www.politika.rs/scc/clanak/511082/moze-li-sofтвер-da-zameni-sudije-i-advokate#:text=%E2%80%93%20%D0%92%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%87%D0%BA%D0%B0%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B6%D0%B5%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D1%83%20%D1%83%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D1%88%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83>
- Стратегија за развој вештачке интелигенције у Републици Србији за период од 2025. до 2030. Године. Приступљено 20. Фебруара 2025. Доступно на: <https://nitra.gov.rs/cir/ministarstvo/vesti/usvojena-strategija-za-razvoj-vestacke-inteligencije-u-republici-srbiji-za-period-od-2025-do-2030-godine>